

ŽELJEZNIČAR

BROJ 916 || OŽUJAK 2022.

LIST HŽ INFRASTRUKTURE d.o.o.

EU FONDOVI

Obilazak gradilišta na pruzi Vinkovci – Vukovar

4

AKTUALNOSTI

U Moravicama otkrivena spomen-ploča Peri Kvirgiću, velikanu hrvatskoga glumišta

6

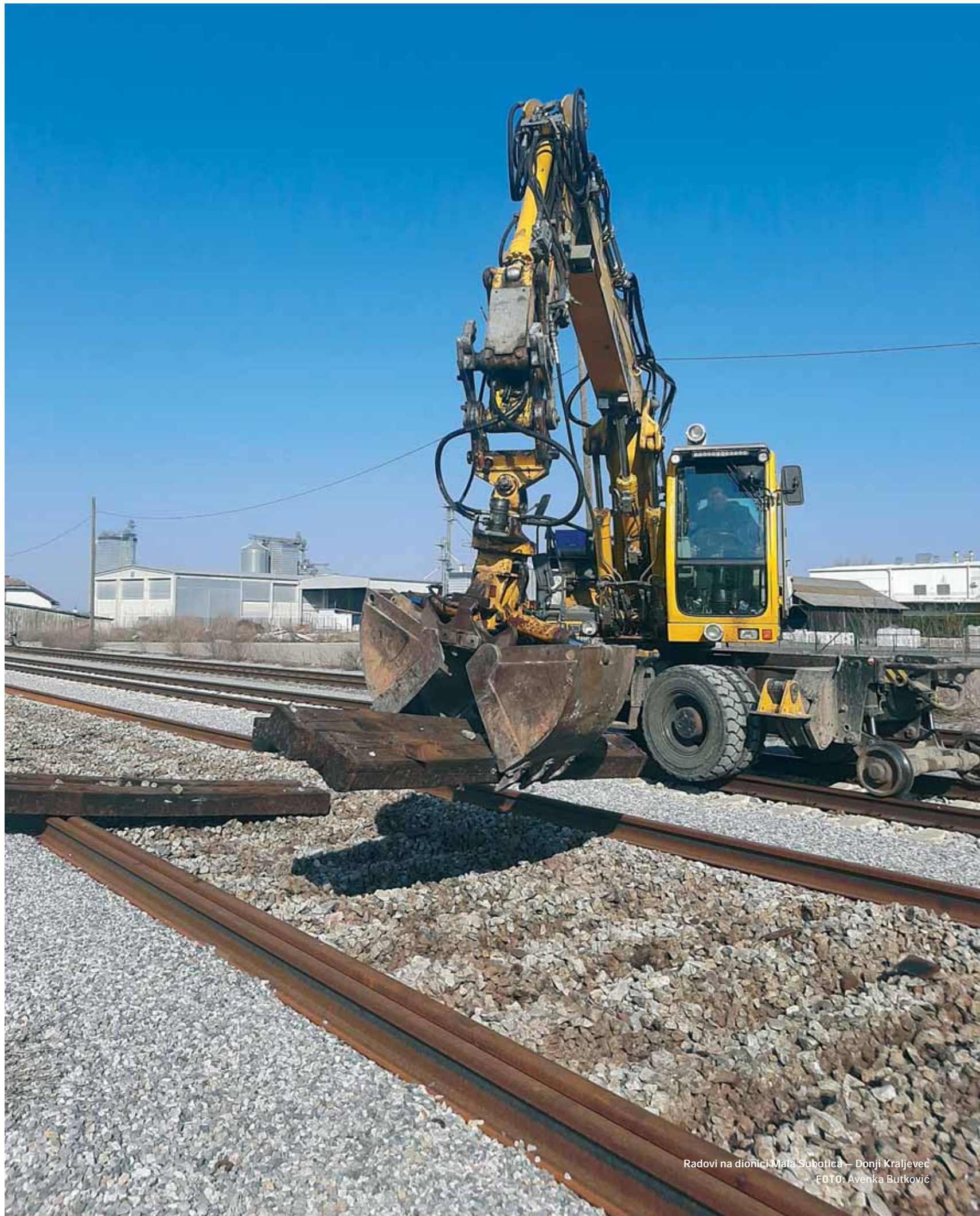
AKTUALNOSTI

Europske željeznice intenziviraju svoje napore u pružanju pomoći kao znak potpore Ukrajincima

14

HŽ INFRASTRUKTURA

Radovi na dionici Mala Subotica – Donji Kraljevec
FOTO: Avenka Butković

IZDVOJENO

EU FONDOVI

4

Obilazak gradilišta na pruzi Vinkovci – Vukovar

AKTUALNOSTI

6

U Moravicama otkrivena spomen-ploča
Peri Kvirgiću, velikanu hrvatskoga glumišta

RADOVI

8

Počeo remont pruga Sava – Velika Gorica
i Čulinec – Resnik

AKTUALNOSTI

14

Europske željeznice intenziviraju svoje napore u
pružanju pomoći kao znak potpore Ukrajincima

VIJESTI IZ SVIJETA

22

Obilježavanje Međunarodnog dana žena dodjelom
europskih nagrada »Žene na željeznici«

KOLODVORI

26

Muzejski postav ispred zgrade Nadzornoga
središta u Varaždinu

IMPRESUM

ŽELJEZNIČAR

list HŽ Infrastrukture d.o.o.

NAKLADNIK: HŽ Infrastruktura d.o.o.

ZA NAKLADNIKA: Ivan Kršić

GLAVNI UREDNIK: Ivan Kartelo

IZVRŠNI UREDNICI: Branimir Butković, Oskar Pigac

JEZIČNE UREDNICE: Nataša Bunijevac, Ružica Stanić

DIZAJN: Oskar Pigac

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI: Ante Klečina

ADRESA UREDNIŠTVA:

Zagreb, Branimirova 27
telefon: +385 (0) 1 4534 288
telefaks: +385 (0) 1 4572 131
www.hzinfra.hr

NAKLADA: 1500 primjeraka

TISAK: HŽ Putnički prijevoz d.o.o., Zagreb

RIJEČ UREDNIKA

Drage kolegice i kolege,

u mjesecu ožujku gradilište pruge Vinkovci – Vukovar obišao je predsjednik Uprave HŽ Infrastrukture Ivan Kršić sa suradnicima. Voditelj projekta s projektnim timom, izvođač radova i izvođač nadzora nad radovima upoznali su prisutne s radovima na lokacijama Nuštar, Vukovar i Vukovar-Borovo Naselje.

Nakon prezentacije u prostorima izvođača radova na terenu te kratkog upoznavanja prisutnih s izvedenim radovima i dinamikom provedbe projekta nadogradnje i elektrifikacije pruge Vinkovci – Vukovar okupljeni su obišli gradilište na pruzi. Prisutni su se upoznali s radovima na lokaciji na kojoj se trenutačno u sklopu tzv. zatvora pruge izvode radovi na izgradnji kolosijeka u zoni između željezničko-cestovnog prijelaza i novoga pješaćko-biciklističkoga pothodnika u Nuštru. Zatim su obišli radove u kolodvorima Vukovar i Vukovar-Borovo Naselje, gdje su se upoznali s visokim stupnjem dovršenosti građevinskih radova, radova na kontaktnoj mreži i zgrada za smještaj signalno-sigurnosnih uređaja.

Povodom Svjetskoga dana kazališta i 95. godišnjice rođenja postavljanjem spomen-ploče na kolodvorskoj zgradi u Moravicama odana je počast glumcu Peri Kvirgiću. Kvirgić je bio doajen hrvatskoga glumišta, a znakovito je to da je dobar dio njegova djetinjstva vezan uz željeznicu, odnosno uz kolodvor Moravice, u sklopu kojega su njegovi roditelji imali restoran. Zato je spomen-ploča prilika da mu se kao rođenome Moravčanu barem na simboličan način oda počast, a da istodobno ploča bude trajni podsjetnik kakva je glumačka veličina rođena i živjela u tome kraju.

Milijuni izbjeglica izbjegli su iz Ukrajine od početka ruske invazije. S obzirom na to da se rat nastavlja uz velika razaranja, potreba za pružanjem humanitarne pomoći Ukrajincima raste kako unutar zemlje tako i izvan nje. Zajednica europskih željezničkih i infrastrukturnih tvrtki (CER) usko surađuje sa svojim članovima, prateći brzi razvoj prometne situacije na terenu. Europske željeznice brzo su reagirale u znak solidarnosti s ukrajinskim narodom koji je tražio utočište diljem Europe. Na koji način i gdje se pomoglo Ukrajincima, ali i o čemu smo još pisali, otkrijte u novome izdanju našega lista.

glavni urednik lista "Željezničar"
Ivan Kartelo

OBILAZAK GRADILIŠTA NA PRUZI VINKOVCI – VUKOVAR

PIŠE: Željka Mirčić
FOTO: HŽI

Projektini tim s izvođačima radova i nadzorom nad radovima

U srijedu 9. ožujka 2022. gradilište pruge Vinkovci – Vukovar obišao je predsjednik Uprave HŽ Infrastrukture Ivan Kršić sa suradnicima. Voditelj projekta s projektним timom, izvođač radova i izvođač nadzora nad radovima upoznali su prisutne s radovima na lokacijama Nuštar, Vukovar i Vukovar-Borovo Naselje.

Nakon održane prezentacije u prostorima izvođača radova na terenu te kratkog upoznavanja prisutnih s dosadašnjim izvedenim radovima i dinamikom realizacije projekta nadogradnje i elektrifikacije pruge Vinkovci – Vukovar obišlo se gradilište na pruzi. Prisutni su se upoznali s radovima na lokaciji na kojoj se trenutno u sklopu tzv. zatvora pruge izvode radovi na izgrad-

nji kolosijeka u zoni između željezničko-cestovnog prijelaza i novog pješačko-biciklističkog pothodnika u Nuštru. Zatim su se obišli radovi u kolodvorima Vukovar i Vukovar-Borovo Naselje gdje su se prisutni upoznali s visokim stupnjem dovršenosti građevinskih radova, radova na kontaktnoj mreži i zgrada za smještaj signalno-sigurnosnih uređaja.

U ovoj fazi radovi se izvode gotovo na cijeloj trasi između Vinkovaca i Vukovara. Uz radove na izgradnji kolosijeka na otvorenoj pruzi izvode se i radovi na izgradnji sustava odvodnje, ugradnji zidova za zaštitu od buke, radovi na željezničko-cestovnim prijelazima i ostali radovi, u različitim stupnjevima gotovosti. U kolodvorima i stajalištima, vidljiv je napredak na

izgradnji perona i pothodnika. Izgrađeni su svi propusti i rasponska konstrukcija mosta Bobotski kanal, a na mostu Vuka, na kojemu su predviđeni radovi nešto manjega opsega, radovi će biti izvedeni u idućem periodu.

U obilasku gradilišta s voditeljem projekta Markom Žganecom i projektним timom, izvođačem radova i izvođačem nadzora, uz predsjednika Uprave Ivana Kršića gradilište su posjetili konzultant Uprave za strateško investicije projekte Darko Barišić, direktor Sektora za razvoj, pripremu i provedbu investicija i EU fondova Mirko Franović, direktor Sektora za održavanje Damir Čavar i predstavnik resornog ministarstva Josip Lovrić.

U obilasku gradilišta

Visoki stupanj završenosti građevinskih radova u kolodvoru Vukovar-Borovo Naselje

Radovi u Nuštru

Zgrada za smještaj signalno-sigurnosnih uređaja

Visoki stupanj završenosti radova na kontaktnoj mreži u kolodvoru Vukovar

U MORAVICAMA OTKRIVENA SPOMEN-PLOČA PERI KVRGIĆU, VELIKANU HRVATSKOGA GLUMIŠTA

PIŠE: Primorsko-goranska županija
FOTO: Primorsko-goranska županija

Povodom Svjetskog dana kazališta i 95. godišnjice rođenja Primorsko-goranska županija odala je počast Peri Kvrgiću, velikanu hrvatskoga glumišta, postavljanjem spomen-ploče u mjestu njegova rođenja, Moravicama.

O životu i iznimnim glumačkim ostvarenjima te doprinosu promociji hrvatske kulture govorili su njegova kći Ana Kvrgić, dugogodišnja kazališna partnerica, glumica Lela Margitić i župan Zlatko Komadina.

Pero Kvrgić je velikan glumišta koji je zlatnim slovima upisan u povijest našeg kazališta. Njegove maestralne interpretacije impozantnog broja uloga ostaju trajni umjetnički vrhunci našeg teatra. Svojim je primjerom i stavom prema životu svakome bio inspiracija. Hvala mu za sve što je ostavio i napravio, obilježio je naš kraj i njegovo će ime biti trajno zabilježeno u hrvatskoj kulturnoj povijesti. – rekao je župan Komadina koji je zajedno s kćeri glumca Anom Kvrgić otkrio spomen-ploču na željezničkom kolodvoru u kojemu je Kvrgićev otac vodio restoran, a Peri Kvrgiću obilježio djetinjstvo u Moravicama.

Ova spomen-ploča ostat će trajni podsjetnik na mog oca gdje će se koji putnik ili prolaznik podsjetiti ili saznati ponešto o Peri Kvrgiću. On i dalje živi kroz sjećanja svoje publike, prijatelja te u srcu svoje obitelji. – rekla je Ana Kvrgić i zahvalila na gesti kojom će doajen hrvatskoga glumišta Kvrgić ostati trajno zabilježen kao dio Moravica i nezaobilazan sudionik hrvatske kulture.

Kvrgićeva dugogodišnja kazališna suradnica, glumica Lela Margitić kazala je kako je Pero Kvrgić bio izniman čovjek, a svo vrijeme koje su proveli skupa, nerijetko i u zahtjevnim situacijama, gajili su skladan odnos što smatra glavnim razlogom dugovječnosti predstave »Stilske vježbe«. Naime, predstava »Stilske vježbe« Ray-

Predstavnici Županije s Anom Kvrgić, Lelom Margitić i ostalim uzvanicima

monda Queneaua, u režiji Tomislava Rađića, u kojoj je Pero Kvrgić glumio s Lelom Margitić premijerno je prikazana u siječnju 1968. i od tada je neprekidno bila na repertoaru, oborivši pritom sve hrvatske

rekorde, a slovi i kao potencijalno najdugovječnija predstava s istim ansamblom na svijetu.

Svečanosti su prisustvovali i zamjenik župana Petar Mamula, resorna pročelnica

Kolodvor u Moravicama

Župan Zlatko Komadina i Ana Kvirgić

Sonja Šišić, državni tajnik Ministarstva kulture Ivica Poljičak, gradonačelnik Vrbovskog Dražen Mufić i predsjednik MO-a Moravice Milan Mamula sa suradnicima, konzultant Uprave HŽ Infrastrukture Darko Barišić, voditelj PRJ prometa Zapan Stipo Barišić, šef željezničkog kolodvora Moravice Ivica Turković i brojni mještani Moravica.

Uloga moderatora pripala je glumcu Matiji Kezeleu, osnivaču Kotar teatra u Delnicama. Upravo na inicijativu Kotar teatra prvi put u Hrvatskoj je jedan živući glumac dobio vlastitu kazališnu scenu – Scenu »Pero Kvirgić« u Delnicama.

Pero Kvirgić rođen je u Moravicama, 4. ožujka 1927. Glumačku školu pohađao je u Zagrebu. Godine 1955. pridružuje se ansamblu Zagrebačkoga dramskog kazališta, današnjega Gradskog dramskog kazališta Gavella, a u ansamblu HNK Zagreb ostao je do umirovljenja. Glumio je u svim većim hrvatskim kazalištima, skupinama i na festivalima te ostvario brojna gosto-

vanja. Smatra se da je Pero Kvirgić tijekom svoje karijere ostvario oko dvjesto uloga. Objavljivao je kolumne »Stilske vježbe« te nastupio u nizu televizijskih i igranih filmova. Pero Kvirgić dobio je i brojne nagrade, među kojima su nagrada »Vladimir Nazor« za životno djelo i nagrada »Dubravko Dujšin«. Počasni je građanin grada Kast-

va. Predsjednik RH Stjepan Mesić odlikovao ga je Redom kneza Branimira s ogrlicom za izniman i dugogodišnji doprinos kulturi Republike Hrvatske, a 2007. dobio je vlastitu zvijezdu u Hrvatskoj ulici slavnih na opatijskoj šetnici Slatini. Preminuo je u Zagrebu 23. prosinca 2020. u 93. godini života.

Predstavnici HŽ Infrastrukture Darko Barišić i Stipo Barišić s Lelom Margetić i Anom Kvirgić

POČEO REMONT PRUGA SAVA – VELIKA GORICA I ČULINEC – RESNIK

PIŠE: Boris Šimundić
FOTO: Boris Šimundić

Kompozicija radnih strojeva na gradilištu od Velike Gorice prema mostu na Savi

Prošlo je više od pola stoljeća otkako su dijelovi pruga Velika Gorica – Sava (M407) i Čulinec – Resnik (M406) posljednji put remontirani. Godine su učinile svoje, a posljednjih je godina pruga, iako u prometu, služila za prijevoz tereta uz obvezno pridržavanje vozne brzine od 30 km/h.

Radovi su se počeli izvoditi 15. ožujka 2002. Zadnji je put dionica od Velike Gorice do mosta na Savi, nadomak Jakuševca, bila remontirana 1968., dakle prije 54 godine, a dionica od Čulinca do Resnika davne 1969. Turapoljski dio pruge koji je obuhvaćen remontom dug je 5232 m, a od Čulinca do Resnika 2007 m.

Pružne građevine izvest će predviđeni remont pruge u zadanome roku, a strojevi i radnici tvrtke počeli su s radovima od željezničkoga kolodvora Velika Gorica.

Prema građevnoj dokumentaciji i predviđenim radovima, riječ je o cjelovitome remontu na čijim su radovima angažirane gotovo sve sastavnice Pružnih građevina, PP Remont, PP Posit, PP Bički i PP Održavanje. Bez obzira na to što nije u pitanju velik posao, zahtjevan je u smislu angažmana pojedinih dijelova poduzeća specijaliziranih za pojedine radove.

Osim rešetanja pruge zadaća su PP-ova Remont i Održavanje na navedenim pru-

gama izmjena kolosijeka na drvenim i betonskim pragovima, ugradnja tučenca, reguliranje, AT zavarivanje tračnica i radovi na željezničko-cestovnome prijelazu Mičevac. – rekla nam je glavna inženjerka gradilišta Marija Bingula.

Nekoliko dana prije odlaska na teren razgovarali smo sa Sanjinom Novoselom iz Posita želeći saznati što sve radi Posit na navedenim prugama. Tom prilikom saznali smo da se kontaktni vod na pruzi iskapča kada su u pitanju sveobuhvatni radovi jer opsežnih poslova uz izvore visokog napon ne smije biti. Praćenje remonta ne ide bez specijalista za električne sklopove, a takvih je poslova uz elektrificirane

pruge mnogo. Posit će izvesti radove na kontaktnoj mreži pruge M406, i to od obnove povratnoga voda i uzemljenja do grube i fine regulacije.

Na prugama M406 i M407 deset starih svjetlosnih signala bit će zamijenjeno novima. Balize su uređaji koji sprječavaju prolazak vlaka ako se ne zaustavi na obveznome mjestu zaustavljanja. Riječ je o autostop-uređajima čija je vanjska baliza ugrađena uz sam kolosijek, a unutarne se nalaze u lokomotivi. U sklopu ugovorenoga posla bit će ugrađeno 11 novih vanjskih baliza, a stare će biti demontirane i uklonjene. Također je predviđena i ugradnja novih 11 tračničkih priključnih ormarića.

Zvonko Salopek objasnio nam je to da je angažman PP-a Bičk predviđen od 1. travnja do 20. svibnja 2022., i to na pripremi i izvedbi potpornoga zida od 1+230/1+300 i produljenja propusta u km 1+954 pruge Čulinec – Resnik.

Tijekom obilaska gradilišta oko 2,5 km od željezničkoga kolodvora Velika Gorica zatekli smo kompoziciju radnih strojeva. Radovi su krenuli od prvoga svjetlosnog signala na izlazu iz kolodvora u smjeru željezničkoga mosta na rijeci Savi.

Do radnih strojeva nije jednostavno doći ni pješice što zbog uskog pojasa od tračnica do dijela pružnoga pojasa zaraslog u raslinje što zbog dijela pruge na kojoj je već izvedeno rešetanje.

Na terenu smo zatekli radnike PP-ova Remont i Održavanje pruga. Strojevi u pogonu bili su pod budnim okom poslovođa i strojara. Radnike smo zatekli kako nadopunjuju rezervoar naftom koju su dovezli u bačvama uz pomoć pružnoga stroja.

Otežavajuće je to jer nema prilaznih puteva. Ovaj posao moramo završiti u roku od devet dana i sve smo poduzeli da se na vrijeme dođe do cilja. Tračnice su također istrošene i bio je zadnji trenutak za njihovu zamjenu. Raduje nas da se posao kreće, a strojevi i ljudi ostavljaju pozitivan rezultat svojega rada. – rekao nam je pomoćnik šefa Pejo Gavran.

U blizini stroja zatekli smo i voditelj rado-

Pomoćnik šefa gradilišta Pejo Gavran

va Dražena Vulića, koji nam je rekao da je teren prilično težak za rešetanje i da se još nije susreo sa sličnim podkolosiječnim materijalom koji je doslovno stvrdnut.

Na gradilištu je bilo lijepo vidjeti omanju skupinu radnika uz podugačku kompoziciju strojeva. Buka koju proizvodi rešetница zaglušujuća je što zbog snažnoga motora što zbog velikog rešeta koje separira tučenac odvajajući zemlju i usitnjen materijal od tučenca koji je još iskoristiv.

Pored stare i dobro održavane rešetalice sreli smo Đevada Mimića, koji godinama njome upravlja i koji ju, ako je to neophodno, popravlja zajedno sa svojom ekipom. Mnogi kažu da nitko ne poznaje stroj kao Đevad.

Vrijeme koje je pred radnicima na remontu dijela pruga M406 i M407 kao da potiče građenje. Cilj graditelja jest završiti poslove na vrijeme i krenuti na neko drugo gradilište.

Niko Atlija i Mario Paun, asistenti na rešetatici

RADOVI NA DIONICI MALA SUBOTICA – DONJI KRALJEVEC

PIŠE: Avenka Butković
FOTO: Avenka Butković

Radovi na sanaciji dionice Mala Subotica – Donji Kraljevec izvode se predviđenim intenzitetom i u 2022., i to unatoč lošim vremenskim prilikama i poteškoćama u isporuci građe. Do sada su u cijelosti zamijenjene zastorna prizma s ispunom od tucanika i kolosiječna rešetka s tračnicama i pragovima.

U tijeku je strojno reguliranje kolosijeka i uređenje zastorne prizme te povezivanje i uspostava ispravnog stanja dugoga tračničkog traka. Trenutačno se u kolodvoru Donji Kraljevec radi na izgradnji privremeno uređene površine i obnovi otočne uređene površine između drugoga i trećega kolosijeka u kolodvoru. U nedjelju 20. ožujka 2022. pruga je na tome dijelu bila zatvorena za prometovanje radi radova na željezničko-cestovnome prijelazu u stajalištu Čehovec, koji je po završetku asfaltiranja pušten u promet za sva vozila.

Radovi se izvode prema snimci postojećega stanja, korigiranoj osi i niveleti kolosijeka te elaboratu iskolčenja jer za tu dionicu dugu 8,17 kilometara ne postoji nikakva projektna dokumentacija.

Povjerenstvo za interni tehnički pregled je

Radovi na kolosijeku

Radovi na željezničko-cestovnom prijelazu

u petak 1. travnja 2022. obavilo tehnički pregled nad radovima izvedenima na bočnim peronima u stajalištu Čakovec-Buzovec te potom provelo ispitivanje funkcionalnosti i sigurnosti uređaja na željezničko-cestovnome prijelazu radi ostvarivanja uvjeta za siguran tijek željezničkoga prometa. Osim navedenih radova na otvorenoj dionici pruge Mala Subotica – Donji Kraljevec izvode se radovi na zamjeni sigurnosno-signalnih instalacija, opreme i

uređaja. Na stajalištu Čakovec-Buzovec predviđena je izvedba LED rasvjete u skladu s investicijskim planom za 2022.

U tijeku je postupak ugovaranja radova između HŽ Infrastrukture d.o.o. kao naručitelja i tvrtke Pružne građevine d.o.o. kao izvođača radova radi pojačanog održavanja dionice pruge Donji Kraljevec – Kotoriba – državna granica i državna granica – Čakovec. Početak tih radova predviđen je u drugoj polovini ove godine.

Stajalište Čehovec

BESPLATNA PUTOVANJA ZA STUDENTE VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE

PIŠE: HŽPP

FOTO: Vukovarsko-srijemska županija

Potpisivanje ugovora

Dana 14. ožujka 2022. u Vukovaru potpisan je ugovor kojim redoviti studenti s prebivalištem na području Vukovarsko-srijemske županije nastavljaju ostvarivati pravo na besplatan željeznički prijevoz do 31. prosinca 2022.

Ugovor o sufinanciranju prijevoza studenata potpisali su župan Vukovarsko-srijemske županije (VSŽ) Damir Dekanić i Uprava-direktor HŽ Putničkog prijevoza (HŽPP) Željko Ukić.

Na temelju potpisanoga ugovora redoviti

studenti koji studiraju na području Županije ostvarivat će pravo na besplatne mjesečne karte koje mogu koristiti u 2. razredu vlakova, pri čemu polazište i odredište njihovih putovanja moraju biti na području Županije. Mjesečne karte preuzimaju se na blagajnama kolodvora Vinkovci.

Uz to Županija sufinancira cijeli iznos karte za pojedinačna putovanja studenata. Time studenti koji studiraju u Slavonskoj Brodu i Osijeku ostvaruju pravo na dvije povratne ili četiri jednosmjerne besplatne karte tijekom jednoga mjeseca, a

studenti koji studiraju u ostalim mjestima ostvaruju pravo na jednu povratnu ili dvije jednosmjerne besplatne karte tijekom jednoga mjeseca, pri čemu polazište i/ili odredište moraju biti na području Županije. Pojedinačne karte preuzimaju se na blagajnama HŽPP-a i u vlaku.

Uoči potpisivanja Ugovora župan Dekanić istaknuo je:

„Nadam se da će ovu mjeru koristiti sve više studenata, ali isto tako želim da se studenti vrate kući i nastave raditi u Župa-

Damir Dekanić

niji ili u svojem gradu pa već sada poduzimamo korake kojima ćemo sve to postići. Uz organizaciju stručnih studija u Vu-

kovaru i Vinkovcima i poboljšanje njihovih programa studentima ćemo pomagati i u pronalaženju poslova, odnosno tvrtki koje

bi ovdje ulagale kako bi svi oni koju su stekli stručna znanja ta znanja primijenili ovdje.

Izrazivši zadovoljstvo nastavkom suradnje, Uprava-direktor Ukić najavio je nove projekte na području Županije:

Na području VSŽ-a putuje oko 350 000 putnika na godinu, pokreće se oko 86 linija na dan i kroz svoje organizacijske mjere nastojimo što više poticati korištenje željeznice. Po završetku projekta modernizacije i elektrifikacije pruge Vinkovci – Vukovar, koji se očekuje krajem godine, HŽPP će uvesti dva izravna vlaka na relaciji Vukovar – Vinkovci – Zagreb i obratno. Uz to i ove ljetne sezone povezat ćemo Vinkovce sa Splitom, a u sastavu vlaka bit će vagon s ležajima i dva vagona 2. razreda. Taj vlak moći će koristiti i učenici koji u skladu s Programom Vlade RH 2020. – 2024. do kraja ove godine ostvaruju pravo na besplatan prijevoz. S obzirom na to da se nabavljaju novi vlakovi i obnavljaju pruge, i na taj način kod mladih ljudi pokušavamo stvoriti naviku i potaknuti ih na to da što više koriste željeznički prijevoz.

Karte će se ispostavljati na temelju važeće pametne kartice sa studentskim profilom. Za ostvarivanje prava na sufinancirani prijevoz i kupnju potrebnoga profila studenti će e-poštom dobiti potvrdu VSŽ-a o broju putovanja koja mogu ostvariti. Studenti potvrdu moraju isprintati te je prilikom dolaska na blagajnu pokazati blagajniku ili kondukeru u vlaku koji je treba ovjeriti. Pametne kartice s potrebnim profilom izrađuju se isključivo u kolodvoru Vinkovci, a cijena im je 50 kuna.

U 2021. iz kolodvora na području Županije otpremljeno je oko 352 000 putnika, što je za 16,9 posto više u odnosu na 2020. Od ukupnoga broja putnika iz VSŽ-a na studente otpada oko 14 posto, a u 2021. u prosjeku je putovalo 550 studenata na mjesec.

Damir Dekanić i Željko Ukić

EUROPSKE ŽELJEZNICE INTENZIVIRAJU SVOJE NAPORE U PRUŽANJU POMOĆI KAO ZNAK POTPORE UKRAJINCIMA

PIŠE: CER
FOTO: CER, Maria Romanenko

Željeznički kolodvor Bruxelles

Prema podacima Ujedinjenih naroda, oko tri milijuna izbjeglica izbjeglo je iz Ukrajine u tri tjedna od početka ruske invazije. S obzirom na to da se rat nastavlja uz velika razaranja, potreba za pružanjem humanitarne pomoći Ukrajinacima raste kako unutar zemlje tako i izvan nje. Zajednica europskih željezničkih i infrastrukturnih tvrtki (CER) usko surađuje sa svojim članovima, prateći brzi razvoj prometne situacije na terenu. Dvije su stvari i dalje ključne: osiguravanje daljnega protoka izbjeglica prema sigurnim utočištima izvan pograničnih regija i pružanje pomoći u dopremanju pomoći Ukrajini.

Otkako je u Ukrajini izbio rat, europske željeznice brzo su reagirale u znak solidarnosti s ukrajinskim narodom koji je tražio utočište diljem Europe. S obzirom na dolazak oko 1,9 milijuna izbjeglica u Poljsku, Poljske državne željeznice (PKP) su na prvoj crti pružanja humanitarne pomoći. Do 14. ožujka PKP je primio više od 150 000 građana koji su stigli vlakom na tri glavna pogranična prijelaza duž ukrajinske granice. Najprometniji poljski granični kolodvor Przemysł Główny nedavno je obišla europska povjerenica za promet Adina Vălean. Kao i mnogi drugi najprometniji kolodvori, i taj je kolodvor sada otvoren 24 sata na dan, ugošćuje dobro-

tvorne organizacije i volontere koji pomažu izbjeglicama i nudi privremeno mjesto za odmor putnika u tranzitu kojima su potrebni tuš, topli obrok i krevet, osobito majkama s djecom i starijim osobama.

S obzirom na to da broj sve ranjivijih ukrajinskih izbjeglica i dalje raste, postoji rizik da će doći do zasićenja u pograničnim objektima. Zato je od vitalne važnosti biti ukorak s pridošlicama i pomoći im da stignu do manje zasićenih centara za pomoć i prihvatnih centara. PKP je već osigurao više od 425 000 besplatnih putovanja (podaci do 11. ožujka).

PKP, naravno, nije sam. Mađarski željeznički operator MÁV bilježi stalan porast

broja izbjeglica koji stižu vlakom. Kako bi im olakšale daljnje putovanje, Mađarske državne željeznice (MÁV) su do 15. ožujka izdale otprilike 105 500 besplatnih »solidarnih prijevoznih karata«. U Slovačkoj ZSSK javlja o oko 75 000 besplatnih prijevoznih karata izdanih izbjeglicama (do 13. ožujka), dok su susjedne Češke željeznice (ČD) besplatnim putovanjem pomogle više od 100 000 Ukrajinaca (do 10. ožujka). Njemačka željeznica (DB) u međuvremenu je podijelila 100 000 svojih besplatnih helpukraine karata, priznatih u nekoliko zemalja (do 13. ožujka). Francuske državne željeznice (SNCF) procijenile su da je do sada ostvareno 10 000 besplatnih putovanja njihovim vlakovima (do 15. ožujka). Španjolske državne željeznice (RENFE) osigurale su više od 4500 besplatnih prijevoznih karata (do 16. ožujka). Danske državne željeznice (DSB) besplatno su prevezle oko 1300 ukrajinskih izbjeglica (do 13. ožujka). Željezničke tvrtke članice CER-a u najmanje 23 zemlje nude besplatna putovanja i/ili priznaju besplatne prijevozne karte drugih prijevoznika kako bi ukrajinskim izbjeglicama olakšale naporna putovanja. Također su uspostavljeni mnogi kolodvori s prihvatnim zonama u kojima željezničko osoblje i/ili pomoćni radnici pružaju informacije na licu mjesta, odmorište i podršku.

Također, željeznice uspostavljaju kopnene mostove za prijevoz pomoći u Ukrajinu. Namirnice koje uključuju medicinske potrepštine, hranu i osnovne potrepštine prenose se na postojeće i posebne usluge koje često proizlaze iz suradnje različitih željezničkih teretnih prijevoznika. DB je u suradnji s DB Cargom, DB Cargom Polska, PKP LHS-om i Ukrajinskim željeznicama koordinirao prvi vlak koji je iz Njemačke krenuo 10. ožujka s 15 kontejnera koji su prevezili 350 tona pomoći. SNCF Fret trenutno sa SNCF Réseauom, tvrtkom za lizing vagona Ermewa, i DB Cargom priprema humanitarni vlak koji će prevoziti oko

500 paleta pomoći prikupljene u Francuskoj. U koordinaciji sa Švicarskom agencijom za razvoj i suradnju (SDC) SBB Cargo također je prevezio humanitarnu pomoć u Ukrajinu (u suradnji s PKP-om). I pomoć prikupljena u Češkoj prevozi se do Ukrajine uz pomoć vagona ČD Carga. Europske željezničke tvrtke ne samo da pomažu u kretanju, već i u prikupljanju pomoći zajedno s lokalnim udrugama, vlastima i ministarstvima ili organiziranjem vlastitih donatorskih akcija među zaposle-

nicima, u vlakovima i kolodvorima.

Europska željeznička zajednica ostaje predana izražavanju svoje solidarnosti s Ukrajinom i narodom Ukrajine te će nastaviti podržavati napore u pružanju međunarodne pomoći u bliskoj suradnji s lokalnim, regionalnim, nacionalnim vlastima i vlastima na razini EU-a kao i sa željezničkim tvrtkama i drugim prometnim akterima. Snažna koordinacija ključna je u odgovoru na krizu i njezin razvoj.

U Poljskoj je ukrajinskim izbjeglicama uz predodjenje putovnice omogućen besplatan prijevoz

U HŽ INFRASTRUKTURI ODRŽANO PREDAVANJE »ODRŽIVOST I NEFINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE«

PIŠE: Ružica Stanić
FOTO: Dražen Kaužljar
ILUSTRACIJA: sdgs.un.org

U četvrtak 3. ožujka 2022. u središnjici HŽ Infrastrukture u Zagrebu direktorica Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj (HRPSOR) Mirjana Matešić održala je predavanje »Održivost i nefinancijsko izvještavanje«.

Predavanje je održano na poziv HŽ Infrastrukture, koja je upravitelj željezničke infrastrukture u RH, a od 2015. članica HRPSOR-a. Namijenjeno je bilo direktorima svih sektora i voditeljima odjela koji su bliže povezani s temom održivosti.

Cilj predavanja bio je prikazati trenutačne tokove u nefinancijskom izvještavanju, povezati ih s poslovanjem i izvještavanjem HŽ Infrastrukture te upoznati sudionike s najavljenim promjenama koje će Direktiva o korporativnom izvještavanju o održivosti donijeti u odnosu na Direktivu o nefinancijskom izvještavanju. Naime, zahtjevi izvještavanja sve se više usložavaju i usmjeravaju k užem povezivanju financijskih i nefinancijskih informacija.

Sudionici su se upoznali i s Uredbom o taksonomiji (EU 2020/852) koja ustrojava sustav klasifikacije za okolišno održive ekonomske aktivnosti u cilju povećanja održivog financiranja i suzbijanja *greenwashinga* održivih proizvoda (praksi kojim tvrtke lažno prikazuju svoje proizvode kao ekološki prihvatljive ili održive radi ostvarenja profita).

Matešić je istaknula ekološke prednosti željeznice te nastojanja na razini Europske unije da se što više teretnog prijevoza preusmjeri na željeznicu kao i korištenje željeznice umjesto zračnog prometa na kraćim relacijama. Sve je to u cilju smanjenja emisija i ublažavanja klimatskih promjena.

Sudionici predavanja raspravljali su među ostalim o izazovima vezanima uz izvještavanje o održivosti. Pri izradi izvješća o održivosti HŽ Infrastruktura susreće se s relativno slabim odazivom dionika na ispunjavanje upitnika koji služi ispitivanju ut-

jecaja svojeg poslovanja na dionike. Matešić je objasnila da se sve organizacije s time susreću te da uključivanje dionika u izradu izvješća proces koji se događa na snažnu inicijativu organizacije koja izvještava. Nažalost, dionici tek trebaju prepoznati vrijednost informacija koje mogu pronaći u nefinancijskim izvješćima (izvješćima o održivosti).

Organizacija ovakvih predavanja jedan je od načina na koje HŽ Infrastruktura prati propise i najbolje prakse održivoga razvoja te ide ususret novostima u tom području. Ostvarenju tih ciljeva svakako doprinosi suradnja s HRPSOR-om.

Mirjana Matešić

VIŠE JE PREVEZENE ROBE I PUTNIKA ŽELJEZNICOM

PIŠE: HAKOM
FOTO: Ivan Kartelo

Na tržištu željezničkih usluga u Republici Hrvatskoj u četvrtom tromjesečju 2021. željezničkim prijevozom prevezeno je 2,1 posto više robe i 14,1 posto više putnika u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Pokazatelji govore da se putnički prijevoz polako oporavlja od poremećaja uzrokovanih pandemijom, čemu svakako doprinosi i odluka Vlade RH o besplatnom prijevozu djece i učenika vlakom, ali i dalje je broj putnika 26,3 posto manji u odnosu na četvrto tromjesečje 2019.

U teretnom prijevozu HŽ Cargo d.o.o. je preveo 2,4 posto više robe i ostvario 5,9 posto manje tonskih kilometara, a istovremeno su novi teretni željeznički prijevoznici ostvarili 1,9 posto više prevezene robe i 2,1 posto manje tonskih kilometara. Novi prijevoznici su na kraju četvrtog tromjesečja imali udjel od 57,7 posto u ukupno prevezenoj robi i 45,1 posto u ostvarenim tonskim kilometrima.

Uspoređujući vrste prijevoza po ostvarenim vlak kilometrima, prijevoz putnika zauzima 64,5 posto ukupnog prometa, a ostatak je ostvaren u prijevozu tereta. Od svih teretnih željezničkih prijevoznika najveći udjel vlak kilometara od 54,4 posto imao je HŽ Cargo d.o.o., a preostali udjel ostvarilo je devet novih prijevoznika tereta. Istovremeno, tri nova željeznička teretna prijevoznika nisu bila aktivna. Vlak kilometara ukupno je manje za 8,3 posto, pri čemu je HŽ Cargo imao 8,5 posto manje, a novi teretni prijevoznici 2,3 posto manje vlak kilometara. Putnički prijevoz imao je 9,6 posto manje vlak kilometara i 21,4 posto više putničkih kilometara u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Pokazatelji tržišta željezničkih usluga dostupni su na internetskim stranicama Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM-a) i može im se pristupiti putem poveznice: <https://www.hakom.hr/hr/e-trziste/212>.

O DIGITALIZACIJI ŽELJEZNICE I ŽELJEZNIČKIM PROJEKTIMA NA DRUGOJ RADIONICI »AKADEMIJE 21«

PIŠE: Tomislav Prpić
FOTO: arhiva HDŽI-a

Prema najavi Hrvatskog društva željezničkih inženjera (HDŽI), dana 18. i 19. ožujka 2022. održana je druga radionica u sklopu projekta »Akademija 21«. Radionica je održana u hotelu Well u Tuheljskim Toplicama i na njoj je sudjelovalo dvadesetak članova HDŽI-a. Predsjednik HDŽI-a Goran Horvat zahvalio je svim sudionicima na odazivu te izrazio zadovoljstvo što je druga radionica »Akademije 21« organizirana samo pet mjeseci nakon prve.

Program radionice obuhvatio je šest predavanja koja su tematski obradila digitalizaciju željeznice i izazove vezane uz velike projekte. Radionica je počela u petak 18. ožujka predavanjem »Digitalizacija u željeznicama« dr. sc. Krešimira Vidovića iz tvrtke Ericsson Nikola Tesla. U prvome dijelu svojega predavanja Vidović se osvrnuo na opću primjenu suvremenih digitalnih mobilnih mreža u prometu te njihovim mogućnostima koje su donedavno bile nezamislive. Razvoj tih mreža u pogledu njihove brzine, odnosno propusnosti, omogućuje brzu i sigurnu platformu za velik broj raznih aplikacija koje operatorima i upraviteljima infrastrukture omogućavaju kvalitetno i jeftinije održavanje odnosno veću učinkovitost sustava u cjelini. Pokazalo se da primjena mreže 5G, dronova te raznih vrsta senzora u cijelosti može promijeniti dosadašnje paradigme održavanja željezničke infrastrukture te upravljanja prometom, komunikacijama i dru-

Otvorenje radionice

gim važnim aktivnostima prometnih sustava.

Drugi dan započeo je predavanjem prof. dr. sc. Branislava Boškovića sa Saobraćajnog fakulteta u Beogradu, koji je govorio o sistemskom inženjerstvu na željeznici. Naime, pokretanje velikih projekata na željeznici pokazalo je da projekte nije dovoljno promatrati u uskim granicama njihova opsega, već njihovu uspješnost treba promatrati kroz funkcionalnost u

cjelovitome željezničkom sustavu. Takav pristup zahtijeva to da u implementaciju složenih projekata svakako treba uključiti inženjere čija znanja i kompetencije nadilaze pojedina specijalistička znanja i vještine upravljanja projektima. Takvi inženjeri nazivaju se sistemskim inženjerima i u stanju su sagledati cjelovitu sliku sustava unaprijednog nekim novim projektom kao i njegovo cjelokupno funkcioniranje. Predavač je istaknuo to kako sistemski inženjeri ne ugrožavaju projekt-menadžere koji brinu o isporukama projekta, već se njihove uloge nadopunjavaju u korist investitora odnosno sponzora projekta. Pritom se podrazumijeva da svako željezničko poduzeće treba imati svoje sistemske inženjere koji svojim znanjem i iskustvom omogućavaju što kvalitetniju implementaciju novih projekata.

Marko Vajdić iz DB-a se svojim predavanjem pod nazivom »Izazovi velikih željezničkih projekata« izvrsno nadovezao

Krešimir Vidović

prof. dr. sc. Branislav Bošković

Sudionici radionice

na prethodnoga predavača i vrlo zorno skrenuo pozornost na najveće probleme s kojima se susreću izvođači projekata na željeznici. Istaknuo je kako postoji neusklađenost rokova strateških dokumenata najviše razine s razvojnim dokumentima niže razina te da se stječe dojam kako se ponajprije teži zadovoljiti formu, nevedeći računa o harmonizaciji. Također je rekao kako provedba velikih projekata na željeznici uvelike ovisi o kvaliteti stručnoga kadra, legislativi, strateškome pristupu i primjeni inovativnih rješenja, no praksa je pokazala da to često izostaje. Problemi vezani uz katastarske poslove i administraciju dodatno usporavaju projekte u svim njihovim fazama i zato je artikulirana potreba za snažnijim uključivanjem resornoga ministarstva u planiranje i provedbu projekata.

O uvođenju novih digitalnih rješenja u području željezničke infrastrukture govorio je Roman Lavrić iz Siemens Mobilityja. Današnja digitalna tehnologija omogućava kontinuirano prikupljanje brojnih informacija o radu pojedinih složenih sustava i one se mogu jednostavno distribuirati u velikim količinama. Ključno je pitanje koje informacije treba isporučiti različitim donositeljima odluka, bilo da su to ljudi bilo strojevi. Suvremeni željeznički sustavi rade na tome da ponavljajuće procese sve

više prepuste strojevima kako bi se ljudi rasteretili i bili spremni za donošenje odluka. Takvim rješenjima pribjegavaju željeznička poduzeća koja svoje procese žele unaprijediti i učiniti ih sigurnijima i jeftinijima za održavanje. Pritom razni proizvođači često projektiraju svoje sustave autonomno, držeći se vlastitih tehničkih standarda, što pri sučeljavanju sa sustavima drugih proizvođača može stvarati probleme zbog nekompatibilnosti. To se najčešće događa kod razvoja novih proizvoda u području upravljanja prometom i sigurnosno-signalnim podsustavima i zato je važno da korisnici, tržišni lideri i regulatorna tijela zajedno kreiraju standarde za budućnost. Ti bi standardi trebali omogućiti kompatibilnost, sigurnost i pouzdanost kao i neometanu primjenu kroz neki dulji rok. Lavrić je istaknuo i to kako na željeznici danas posebno do izražaja dolazi nepostojanje standardiziranih specifikacija za signalno-sigurnosne uređaje pa je svaki veći projekt avantura za dobavljače i izvođače.

O tome kako inteligentni transportni sustavi mogu naći svoju primjenu na željeznici, konkretnije u upravljanju prometom, govorio je izv. prof. dr. sc. Hrvoje Haramina s Fakulteta prometnih znanosti u Zagrebu. U predavanju je istaknuo kako

ponavljajuće odluke treba što više automatizirati, dok ljudski um treba više koristiti za korekturne odluke i one koje upravljaju složenijim operacijama. To načelo posebno može doći do izražaja u upravljanju željezničkim prometom, kada inteligentni transportni sustavi mogu pružiti potporu ljudima koji nadgledaju tijek prometa. Uz takvu potporu aktivnim uključivanjem ljudi u automatizirane procese može se postići ušteda u energiji te pravodobno neutralizirati kašnjenje vlakova na mreži ili na nekome njezinom dijelu, što u konačnici prometni sustav čini učinkovitim. Zanimljivo je kako su na željeznici već otprije u primjeni određeni sustavi koji nekim svojim funkcionalnostima spadaju u kategoriju inteligentnih transportnih sustava, no te funkcionalnosti ograničene su primjene i u vrijeme njihove implementacije nije postojala jasna vizija njihova daljnjeg razvoja. Danas uz brze informacijske mreže, senzore koji mogu kontinuirano davati točne i pouzdane informacije te umjetnu inteligenciju razvoj inteligentnih transportnih sustava nema ograničenja.

Radionica je završila predavanjem Ivce Škrtića iz HAKOM-a koji je govorio o razvoju i nadzoru liberaliziranoga željezničkog tržišta u RH. Predavač je vrlo pregledno razložio na koji je način organizirano regulatorno tijelo željezničkoga tržišta u Hrvatskoj te se osvrnuo na zakonodavni okvir koji regulira njegovo djelovanje. Istaknuo je kako je željeznički prometni sustav vrlo specifičan te sudionike radionice ukratko informirao o razvoju tržišta od samoga početka liberalizacije do danas.

Predavanje je završeno prezentacijom podataka o tržišnim udjelima pojedinih prijevoznika te usporedbom pokazatelja s drugim europskim zemljama.

Nakon posljednjega predavanja moderator radionice Tomislav Prpić zahvalio je svim sudionicima uručivanjem uvjerenja, a predavačima su dodijeljene zahvalnice. Prema izraženim utiscima, radionica je vrlo pozitivno ocijenjena u svim segmentima, osobito u programskome dijelu i u kvaliteti pozvanih predavača. Organizator je najavio i treću radionicu koja će biti održana najesen.

OD POČETKA PANDEMIJE ŽELJEZNICE IZGUBILE 50 MILIJARDI EURA

PIŠE: CER
ILUSTRACIJE: CER
FOTO: HŽI

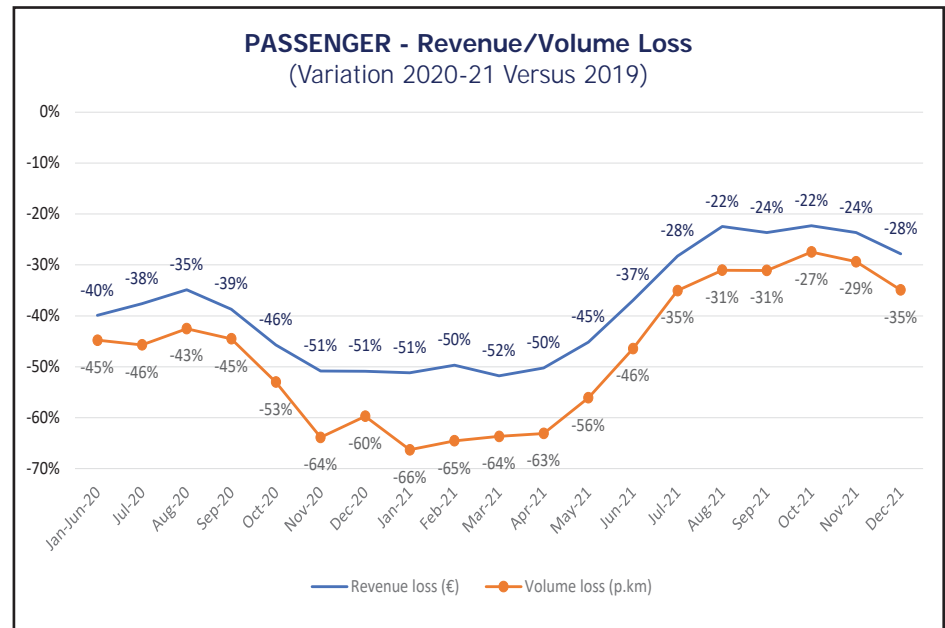
Stigli su rezultati praćenja utjecaja pandemije koronavirusa za 2021. koje provodi Zajednica europskih željezničkih i infrastrukturnih poduzeća (CER).

Pedeset milijardi eura jest brojka koju treba upamtiti, a odgovara gubicima prihoda željezničkoga sektora u Europskoj uniji (EU27) u 2020. i 2021.. Riječ je o oko 27 milijardi eura gubitaka prihoda u 2020. i oko 23 milijarde eura gubitaka prihoda u 2021.

U protekle dvije godine zbog COVID-a izgubljeno je do 33 posto ukupnoga prihoda, i to više od 46 milijardi eura za putničke usluge (41 posto u 2020. i 36 posto u 2021.), te gotovo četiri milijarde eura za usluge teretnoga prijevoza (12 posto u 2020. i 10 posto u 2021.). Različiti dijelovi željezničkoga sustava pogođeni su na vrlo različite načine.

Putnički prijevoz

Putničke usluge najviše su izgubile zbog iznimno slabe tzv. zimske sezone (od studenoga 2020. do travnja 2021.), tijekom koje je zabilježen pad u приходima od oko 50 posto te u opsegu od oko 60 posto u

Putnički prijevoz

putničkim kilometrima, te zbog relativno manje loše tzv. ljetne sezone (od svibnja 2021. do listopada 2021.), tijekom koje je zabilježen pad u приходima od 25 posto te u opsegu od oko 30 posto u putničkim kilometrima.

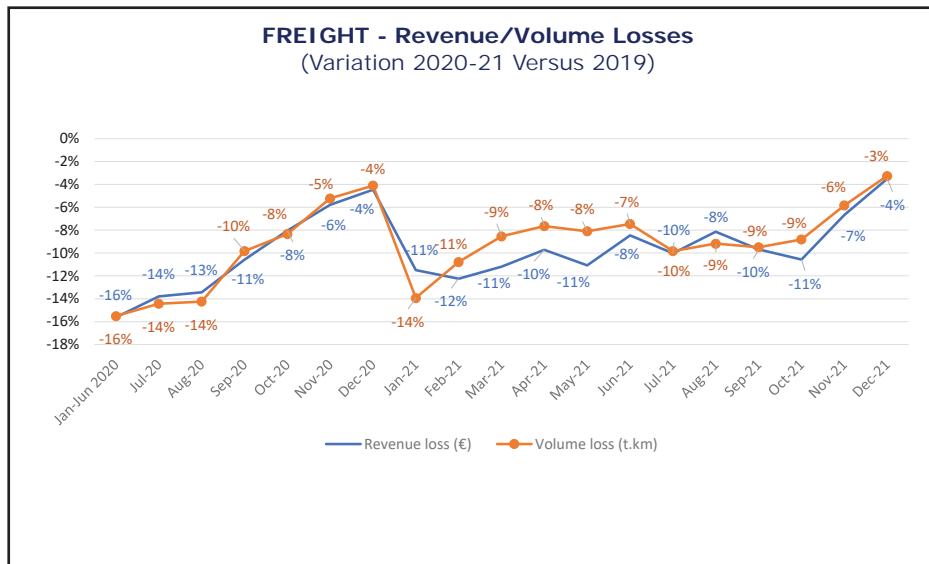
Nova tzv. zimska sezona ponovno je poče-

la padom u studenome i prosincu 2021., ali manje ozbiljnim nego u 2020. (u prosincu 2021. zabilježen je pad od oko 28 posto prihoda i 35 posto opsega).

Teretni prijevoz

Nakon kolapsa u siječnju 2021. gubici u

Teretni prijevoz

prihodu teretnoga prijevoza stagnirali su na oko 10 posto u odnosu na 2019. do listopada 2021.

Kao i u 2020., porast je zabilježen krajem 2021., a od tada se brojke vraćaju gotovo u normalno stanje.

CER je uspio prikupiti podatke o opsegu i prihodima za cijelo razdoblje pandemije. U teretnome prijevozu varijacije opsega i prihoda u velikoj su mjeri uzajamne. Prosječni gubici u opsegu teretnoga prijevoza iznosili su oko 10 posto (12 posto u 2020. i devet posto u 2021.).

Infrastruktura

Dok su broj putnika u putničkim kilometrima i opseg tereta u tonskim kilometrima pali, čini se da se opseg prometa vlakova u vlak-kilometrima vratio u normalno stanje. Međutim, prihodi od infrastrukture ostaju u minusu i dosljedno zaostaju za opsegom.

Brojke također otkrivaju znatne razlike među državama povezane s nedovoljnom kompenzacijom za naknade za pristup infrastrukturi (TAC) koje su smanjene tijekom pandemije koronavirusa.

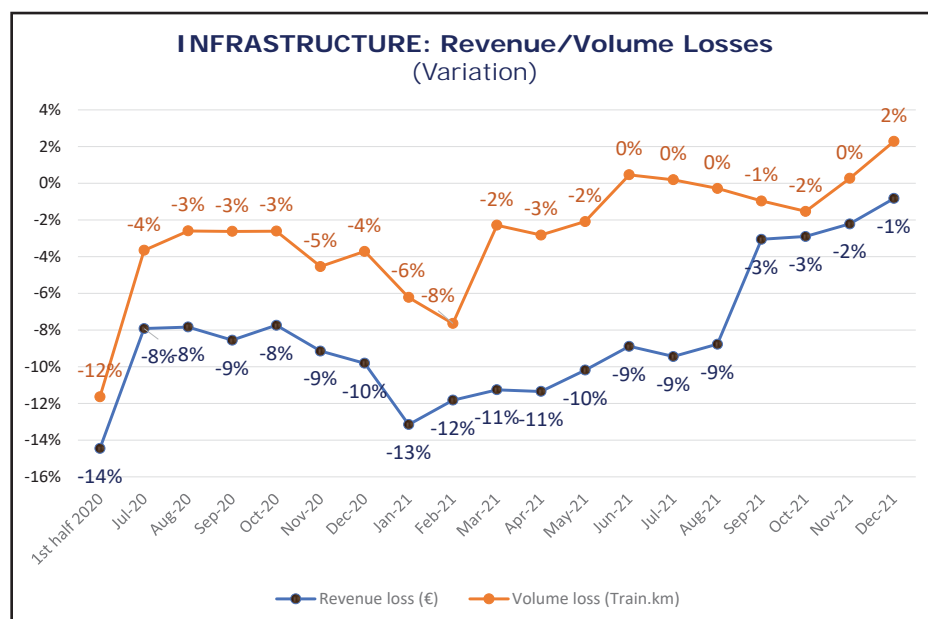
Ako se taj problem ne riješi, nedovoljna kompenzacija za smanjenje naknada za pristup infrastrukturi i neadekvatna podrška tijekom prometa mogu ugroziti sposobnost održavanja upravitelja infrastrukture i sposobnost ulaganja svih dionika u željezničkome prometu u srednjoročnome i

dugoročnome razdoblju.

Na Željezničkome *summitu* održanome 17. svibnja 2021. Ursula von der Leyen istaknula je važnost toga da željeznički sektor iz pandemije iziđe jači i da je Europi željeznica kao održivi način prijevoza potrebna više nego ikada prije za postizanje ciljeva Europskoga zelenog plana.

Izvršni direktor CER-a Alberto Mazzola rekao je:

Kriza COVID-a nastavila je snažno utjecati na željeznice tijekom prošle godine. U 2021. komercijalni prihodi bili su manji 33 posto u odnosu na 2019. Krajem 2021. članice CER-a nastavile su prometovati istim brojem vlakova kao u 2019., ali uz manji broj putnika (pad od 35 posto). To pokazuje da su članovi CER-a nastavili pružati usluge tijekom 2020. i 2021., čime su dokazali otpornost željezničkoga sustava i održali ljude i teret u pokretu diljem Europe. Međutim, gubitci prihoda željeznica u EU27 dosegli su alarmantnu razinu od 50 milijardi eura. Ako se to ne ispravi, imat će dugotrajan učinak.

Infrastruktura

OBILJEŽAVANJE MEĐUNARODNOG DANA ŽENA DODJELOM EUROPSKIH NAGRADA »ŽENE NA ŽELJEZNICI«

PIŠE: CER

FOTO: Europska komisija/Olivier Polet

Dobitnice prvih europskih nagrada Žene na željeznici proglašene su danas tijekom hibridne svečanosti koju je organizirala Europska komisija povodom Međunarodnog dana žena. Inicijativa koju je predvodio sektor i koju je podržala Platforma »Žene u prometu« Europske komisije u suradnji sa Zajednicom europskih željezničkih i infrastrukturnih poduzeća (CER), osmišljena je tijekom Europske godine željeznice 2021. kao dobrodošla prilika za isticanje teme žena u prometnom sektoru, a posebno u željeznici. Povećanjem privlačnosti željezničkog sektora ženama moguće je postići mješovitu radnu snagu, što dokazano vodi do znatno veće sposobnosti rješavanja problema i inovativne snage.

Europska povjerenica za promet Adina Vălean otvorila je svečanost obraćanjem preko videa rekavši:

Na ovaj Međunarodni dan žena s ponosom odajem počast ovim iznimnim osobama koje pokreću ili uzdrmajaju uobičajeno stanje iz cijele Europe. Organiziranjem današnje dodjele željeznički sektor pokazuje svoju predanost promicanju raznolikosti i jednakosti. Očito nam je potrebno više žena na željeznici i zahvaljujem svim dobitnicima što su danas s nama podijelili svoje inspirativne priče! Nadam se da će njihovi dobri primjeri i prakse utrti put mnogim drugima koji će ih slijediti i mnogim drugim inspirativnim ženama da se pridruže željezničkoj obitelji!

Dajući priznanje za postignuća u četiri kategorije nagrada ova nagrada stavlja u središte pozornosti iznimne inicijative za uključivija, rodno uravnoteženija i sigurnija radna mjesta i žene koje imaju stvarni utjecaj na svoju okolinu. Nakon što je zaprimio više od 50 nominacija u različitim kategorijama, žiri sastavljen od Adine Vălean, europske povjerenice za promet, Vere Tax, zastupnice u Europskom parlamen-

Dobitnici prvih europskih nagrada »Žene na željeznici«

tu, i Baibe Miltoviče, predsjednice Odjela za promet Europskog gospodarskog i socijalnog odbora, imao je težak zadatak odabrati pobjednike.

Nagradu za najboljeg poslodavca dobio je njemački željeznički prijevoznik Deutsche Bahn (DB).

DB je 2020. odlučio povećati udio žena na vodećim pozicijama s 20-30 posto do 2024., što je potaknulo novu strategiju zapošljavanja žena s nizom od 30 mjera koje su jedinstvene za tržište. Strategija se fokusira na marketing ljudskih resursa, zapošljavanje i praćenje te je već povećala postotak zaposlenih žena. Preko 76.000 prijava zaprimljeno je 2021., a zaposleno je više od 4.700 žena. Brojne inicijative pridonijele su tom uspjehu, uključujući DB-ov »Mjesec žena« prošlog ožujka s raznim aktivnostima za zaposlenike kao i za buduće kandidate. DB također nudi fleksibilne uvjete zapošljavanja i model rad-

nog vremena prilagođen obitelji – za žene i muškarce. Posebne mreže i mentorstvo zaokružuju ponudu za žene.

Pri preuzimanju nagrade bio je nazočan Martin Seiler, član Uprave dioničkog društva Deutsche Bahn AG-a, zadužen za ljudske resurse i pravne poslove, koji je izjavio:

U ime Deutsche Bahna želim izraziti iskrenu zahvalnost na dodjeli ove nagrade. Izuzetno smo ponosni i smatramo ovo priznanjem za naše napore da rodna ravnopravnost postane nešto o čemu se ne pregovara i prvi prioritet naše tvrtke. Gledajući u budućnost nastaviti ćemo s radom na promicanju još većeg broja žena u željezničkom sektoru kako bismo doveli do konkretnih poboljšanja i pozitivnih promjena.

Nagrada za najbolju inicijativu protiv uznemiravanja pripala je katalonskom grad-

skom operatoru mobilnosti Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC).

FGC je borbu protiv seksualnog i rodno uvjetovanog uznemiravanja naveo kao jedan od glavnih ciljeva u svom Planu ravnopravnosti i Strategiji aktivizma. Interno, poduzeto je nekoliko radnji za promicanje uključive kulture i podizanja svijesti među zaposlenicima da se pozabave tim problemom, posebice ažuriranjem i priopćavanjem protokola tvrtke, imenovanjem posebno obučeni referentnih osoba i pružanjem obuke za više od 750 članova osoblja o tome kako identificirati i rješavati uvredljive i uznemirujuće situacije. Za putnike su napravljene sigurnosne revizije na nekoliko kolodvora, uzimajući u obzir rodnu perspektivu i praćene konkretnim radnjama kao što su bolje osvjetljenje i vidljivost točaka za alarmiranje u hitnom slučaju te aplikacija za prijavu seksualnog uznemiravanja kako bi se poboljšala stvarna i percipirana sigurnost korisnika prijevoza.

Izražavajući zahvalnost zbog dodijeljene nagrade, Marta Subirà, izvršna direktorica FGC-a, istaknula je sljedeće:

„Inkluzija i rodna ravnoteža nisu nešto što se može tretirati samo kao politika ili odluka uprave, to je transformacija koja zahtijeva predanost i uključenost tvrtke u cjelini. Potičemo radnike FGC-a da se uključe i postanu aktivisti za rodnu ravnotežu kako bi postigli učinkovite i trajne rezultate.

Nagrada za najbolje poboljšanje uključivanja pripala je francuskom željezničkom prijevozniku SNCF-u.

Već 30 godina SNCF je posvećen promicanju inkluzije i raznolikosti na radnom mjestu kroz snažan program socijalne uključenosti. Prvi od osam sporazuma socijalnih partnera za zapošljavanje osoba s

invaliditetom potpisan je 1992. godine, a od 2006. SNCF je implementirao četiri sporazuma o ravnopravnosti spolova i rodnoj raznolikosti. SNCF je stvorio poseban odjel za raznolikost za razvoj mjera u borbi protiv svih vrsta diskriminacije (npr. spol, etnička pripadnost, vjera, seksualna orijentacija, dob...), primjerice putem obuke i podizanja svijesti među svojim zaposlenicima. Trideset dopisnika SNCF-a za rodnu ravnopravnost doprinosi aktivnostima podizanja svijesti i osiguravaju provedbu sporazuma. Štoviše, »SNCF Mixité« stvoren je 2012. kao najveća mreža zaposlenika u Francuskoj koja se bavi rodnom pitanjima, a broji oko 11.000 članova.

Jean-Pierre Farandou, izvršni direktor SNCF-a, rekao je:

„Svaki zaposlenik, bez obzira na posao i poziciju u tvrtki, bitan je dio našega zajedničkog uspjeha. Promicanje uključivanja svih nije nešto što se bira ili ne bira. U SNCF-u vjerujemo da je to jedna od naših prednosti i da nam daje priliku izgraditi kolektiv koji radi na uključivoj i održivoj mobilnosti, svugdje i za sve nas.

Nagrada Zvijezda u usponu pripala je Lindi Allen iz irskog željezničkog prijevoznika Iarnród Éireann – Irske željeznice.

Kao voditeljica upravljanja talentima Linda Allen je tijekom posljednje dvije godine promijenila iskustvo i mogućnosti za sve žene na Irskim željeznicama. Centar za upravljanje talentima koji je osnovala Linda u vrlo je kratkom razdoblju uveo niz programa koji zaposlenima pružaju moguć-

nost napredovanja u karijeri. Na primjer, Program za razvoj žena na vodećim pozicijama, koji se provodi u suradnji s kolegijom Trinity College Dublin, sada je dovršen u dva mandata. Linda je također uvela Mrežu žena na željeznici kao i Mentorski program. Utjecaj Lindinih inicijativa vidjet će se ne samo kratkoročno nego i tijekom godina koje dolaze, a sudionici izvještavaju o povećanim vještinama umrežavanja, samosvijesti i samopouzdanju kako bi se prijavili za napredovanje.

Pridruživši se videovezi kako bi prihvatila nagradu, Linda Allen izjavila je:

„Za mene je ključno da sav posao koji radimo ima sustavan pristup vodstvu. Kako bi uspjeli, programi moraju biti usmjereni na žene, a ne samo raspisani za žene. Moramo pomoći zaposlenicima da prepoznaju kako se njihova uloga lidera odnosi na njih kao pojedince, njihov odnos s timovima i njihov odnos sa širim organizacijskim sustavom.

Događanje je moderirao izvršni direktor CER-a Alberto Mazzola koji je zaključio:

„Organiziranje prve dodjele europskih nagrada Žene na željeznici dovelo je do jačeg naglaska na pitanje koje je vrlo važno za CER i naše članice. Prošle godine potpisali smo sporazum Žene na željeznici koji trenutačno implementiramo, a dobitnici današnjih nagrada pomažu ilustrirati kako inicijative o ravnoteži spolova dovode do stvarnih promjena za bolje radno okruženje.

ŽELJEZNIČKA PRUGA UETLIBERG

PIŠE: Toma Bačić
FOTO: Toma Bačić

Vlak između stajališta Ringlikon i Uetikon Waldeg

Uetliberška željeznica jest pruga koja povezuje glavni kolodvor u švicarske Zürichu s vrhom Uetlibergom prolazeći kroz zapadni dio grada. Prugom vozi linija S10 prigradske željeznice Zürich, a na njoj se primjenjuju tarife tarifne unije ZVV (*Zürcher Verkehrsverbund*).

Pruga Uetliberg za promet je otvorena 1875., a elektrificirana je 1923. Godine 1990. produljena je do sadašnjega podzemnog terminala u Zürich HB SZU, glavnome kolodvoru u Zürichu.

Izgradila ju je tvrtka Uetlibergbahn-Gesellschaft, koja je 1920. bankrotirala. Dvije

godine poslije prugu je preuzela tvrtka Bahngesellschaft Zürich–Uetliberg (BZUe). Od 1932. prugama Zürich – Sihltal i Zürich – Uetliberg upravljaju dvije tvrtke istoga vlasnika, a od 1973. postoji samo jedna tvrtka koja upravlja s obje pruge – SZU (Sihltal Zürich Uetliberg).

Unutar sustava gradskih i prigradskih željeznica u Zürichu pruga Uetliberg označena je kao linija S10. Danas pruga normalnoga kolosijeka Uetliberg počinje u podzemnome kolodvoru, koji se nalazi s južne strane glavnoga kolodvora u Zürichu. Skreće oštro prema jugu i na površnu izlazi kod kolodvora Giesshübel. Ondje se

pruga odvaja prema Sihltalu i odlazi prema jugoistoku. Uetlibergbahn skreće prema zapadu i počinje se uspinjati prema Uetlibergu. Na pruži postoji niz stajališta, a dio vlakova namijenjenih isključivo gradskome prijevozu vozi samo do kolodvora Zürich Triemli. Do vrha voze vlakovi koji prometuju svakih pola sata, a namijenjeni su uglavnom izletnicima.

Pruga ima maksimalni nagib od 7,9 promila i jedna je od najstrmijih adhezijskih željeznica standardnoga kolosijeka u Europi. Elektrificirana je sustavom 1,2 kV istosmjernje struje, a posebnost je to što vozni vod nije montiran iznad sredine kolo-

Vlak s vrha stiže u stajalište Uitikon Waldegg

Specifičan pantograf koji je pomaknut izvan središta kolosijeka i vozila

sijeka, već sa strane. Pantografi vozila također su pomaknuti ustranu, što je vizualno vrlo čudno! Ove se godine planira reelektrifikacija pruge na švicarski standardni sustav od 15 kV 16,7 Hz, i ukidanje necentrirane elektrifikacije.

Uzvisina Uetliberg visoka je 870 metara i uzdiže se iznad Züricha koji leži na visini od 408 metara iznad mora. Vrlo je popularna zbog izvrsnih mogućnosti za rekreaciju. Turistički razvoj Uetliberga počeo je izgradnjom željeznice 1875., a pješke je do vrha iz Züricha moguće stići za sat vremena.

Uetliberg sam posjetio početkom ožujka. Do vrha sam stigao željeznicom koja se u nizu zavoja penje na Uetliberg, a spustio sam se pješke. S vrha Uetliberga pruža se lijep pogled prema Ciriškome jezeru na sjeveroistoku, gradu Zürichu na sjeveru i na alpske masive na jugu. Nažalost, iako je vrijeme bilo lijepo i toplo, izmaglica je priječila neometan pogled prema Alpama. Temperatura zraka bila je za mjesec ožujak ugodnih 13°C. Uetliberg je zaista vrlo popularan među stanovnicima Züricha.

Vlak polazi iz kolodvora Uetliberg prema Zürichu

Tijekom prijepodneva radnoga dana šuma je bila prepuna šetača, a vlak koji vozi prema vrhu bio je također relativno pun. Na području Uetliberga nalazi se i niz biciklističkih staza kao i uređena sanjkalista, na koja su u natprosječno toplom ožujku podsjećali samo znakovi. Na vrhu nalaze

se televizijski toranj, razgledni toranj i restoran.

Uetliberg nije zanimljiv samo zbog željezničke pruge koja vodi na uzvisinu, već i zbog vrlo lijepe šume koja je vrlo blizu središta najvećega švicarskog grada Züricha.

MUZEJSKI POSTAV ISPRED ZGRADE NADZORNOGA SREDIŠTA U VARAŽDINU

PIŠE: Toma Bačić
FOTO: Toma Bačić

Pružni automobil Volga

Ispred zgrade Nadzornoga središta, na sjevernome djelu varaždinskoga kolodvora nalazi se mala, ali zanimljiva zbirka strojeva i alata za održavanje pruga. Među njima su štitni signal i pružno vozilo Volga.

Muzejski postav vozila, strojeva i alata za održavanje pruga posjetio sam krajem ožujka, a pokazao mi ga je Ivica Horvat, voditelj Nadzornog središta Varaždin pri Područnoj radnoj jedinici za održavanje građevinskog infrastrukturnog podsustava Sjever. Ideja o stvaranju te zbirke rodila se spontano, za što su zaslužni radnici Nadzorne grupe Varaždin i Jedinice logi-

stike održavanja Varaždin. Na ulazu u prostor Nadzornoga središta nalazi se štitni signal s nepoznate lokacije koji je nekada stajao kao muzejski eksponat u kolodvoru Varaždin. Na toj je lokaciji srušen i premješten u prostor Nadzorne jedinice.

Uz štitni signal nalazi se Volga, pružni automobil koji je bio i prvi eksponat zbirke, izložen 2001. Volga se koristila do 1999., a posljednju reviziju imala je 1991. u Zaprešiću. Riječ je o tračničkoj pregradnji sovjetskoga automobila Volga GAZ-24, koji se proizvodio od 1970. do 1985. Niz tih automobila koristio se na području Hrvatske za poslove održavanja i pregleda želje-

zničke infrastrukture, a neki su i sačuvani. Varaždinska se Volga redovito koristila do 1999. S obzirom na to da je, za željezničarske pojmove, lagana (masa joj iznosi oko 2,5 tone), može poremetiti rad automatskih željezničko-cestovnih prijelaza. Prema Horvatovim riječima, i danas je u voznome stanju.

Volga se ispred zgrade Nadzornoga središta nalazi na kratkome dijelu kolosijeka postavljenog dijagonalno prema kolosijeku na kojemu se nalazi mehanizacija za održavanje pruga. Na tome kolosijeku izloženi su različiti tipovi tračnica, od najstarijih koji su preneseni s pruge Varaždin –

Hektometarski stupići s pruge Kotoriba – Čakovec

Golubovec do najnovijih tipa UIC-60. Također, izloženi su različiti tipovi pričvrstnoga pribora i pragova kakvi su se koristili u okolici Varaždina. Uz kolosijek su postavljena i dva hektometarska kamena koja su donesena s pruge M501 Kotoriba – Čakovec, a koji datiraju najvjerojatnije iz 1860. kada je pruga otvorena za promet. Zanimljivo je da je riječ o hektometarskim, a ne kilometarskim oznakama pa oznaka s brojem 632 označava poziciju 63 kilometra i 200 metara. Isto tako je zanimljivo da je riječ o kamenim oznakama s uklesanim brojevima jer poslije su gotovo svi hektometarski stupići bili betonski. Uz pružni automobil Volga izložen je i vodonapojnik za parne lokomotive iz kolodvora Golubovec, danas preuređen u postolje za lampu. Uz vodonapojnik nalazi se i ormarić za pružni telefon.

Na kolosijeku između zgrade Nadzornoga središta i kolosijeka varaždinskoga kolo-

Pružna trokolica kakve su nadzornici pruga koristili do pedesetih godina 20. stoljeća

dvora izložene su dvije pružne trokolice kakvima su pružni nadzornici obilazili pruge, a koje su se koristile do pedesetih godina prošloga stoljeća. Na kolosijeku su izloženi i mehanizam za okretanje skretnice te ručna pila za piljenje tračnica. Ispred kolosijeka izložen je mjerni dio kolosiječne vage talijanske proizvodnje iz kolodvora Golubovec. Prema riječima Ivice Horvata, u planu je izgradnja nadstrešnice koja bi eksponate zaštitila od atmosfere, no realizacija te ideje čeka povoljniju financijsku situaciju.

Muzejski postav vozila i mehanizacije za održavanje pruga ispred zgrade Nadzornoga središta u Varaždinu lijep je primjer čuvanja tehničke baštine. Predmeti su sačuvani i prezentirani zaslugom radnika koji su njima radili i koji su smatrali da je važno očuvati taj segment željezničke povijesti. S obzirom na, nažalost, dominantno loš odnos sredine prema tehničkoj povijesti, ideja je svakako vrijedna pozornosti.

Ručna pila za rezanje tračnica

ŽELJEZNIČKI UMIROVLJENICI U MUZEJIMA SLAVONSKE POSAVINE

PIŠE: Zvonko Ćurak
FOTO: Zvonko Ćurak

Željezničari su dvjesto godina sudionici razvoja naselja, regija i država u području prijevoza. Ekonomski teoretičari tvrde da je prijevoz nastavak proizvodnje čiji se proces zaokružuje tek kada proizvod bude dostavljen do potrošača.

Kroz stoljeća željezničari su na svojim putovanjima spoznavali druge krajeve, kulture, običaje i zanimanja. Željeznička zanimanja obilježena su redom, radom i disciplinom.

Iako s vremenom željeznica i željeznički poziv gube korak s razvojem drugih vrsta prijevoza, željezničari njeguju svoje navike i pripadnost još uvijek društveno priznatom zanimanju. Udruživanjem u razne udruge i društva željezničari čuvaju stare navike i uspomene te njeguju društvenost i ljubivost. Tako su Klub željezničkih umirovljenika iz Osijeka i Udruga željezničkih umirovljenika iz Vinkovaca na Dan svetog Josipa organizirali jednodnevni izlet po mjestima južnoga dijela Slavonije. Taj je izlet bio obilježen kulturnim spoznajama o našoj prošlosti.

Tijekom obilaska grada Županje i Zavičajnoga muzeja »Stjepan Gruber« umirovljenici su saznali niz zanimljivosti o tome nekada pograničnom gradu Vojne krajine. Profesor Hrvoje Tkalac kao domaćin spomenutoga muzeja ispričao je i pokazao niz zanimljivosti o povijesti grada. Izletnici su mogli vidjeti niz važnih arheoloških predmeta i zbirke od numizmatike preko fotografija, dokumenata, staroga oružja, etnosadržaja do zbirke oko 10 tisuća knjiga. Posebno je zanimljiva priča o prvoj nogometnoj lopti u Hrvata koju su donijeli engleski šumarski inženjeri 1880. godine. Ta je lopta otkrivena 1976. u jednome domaćinstvu i verificirana kao značajni muzejski eksponat. Lopta je procijenjena i osigurana na milijun kuna i čuva se u zagrebačkome muzeju. Županjci su prvi u

Pred Zavičajnim muzejom u Županji

Hrvatskoj igrali tenis još 1881.

Iduća lokacija izletnika bio je Šumarski muzej u Bošnjacima, vjerojatno najveći suvremeno uređen muzejski prostor u Hrvatskoj, koji je prepun raznih zbirki na temu slavonskih šuma. Kustos muzeja Antun Levaković održao je vrlo zanimljivo i nadahnuto predavanje o prošlosti žitelja toga kraja koji je stoljećima vezan uz slavonske šume. Gosti su s velikim zanimanjem i pozornošću slušali obilje podataka

o spačvanskim šumama i širom Europe poznatome hrastu. U Muzeju izložene su zbirke šumarskih strojeva, alata i pribora, fotografija, dokumenata, zbirke šumskih kukaca i raznovrsnoga bilja. Posebno je zanimljiva zbirka velikog broja prepariranih ptica i divljih životinja iz spačvanskih šuma koje su izložene u vjerodostojnoj imitaciji prirodnoga ambijenta.

Krajnji cilj izleta bilo je nedavno uređeno moderno turističko izletišta Otočki virovi.

Kustos Hrvoje Tkalac u Zavičajnome muzeju Županja

Posjet Šumarskome muzeju u Bošnjacima

Zanimljiva je činjenica da rijeka Virovi ustvari nije rijeka jer joj se ne zna ni izvor ni uvir pa više izgleda kao jezero ili 18 kilometara duga močvara. Po toj vodi plovi

panoramska brodica, a tamo često treniraju i veslački sportaši. Ta je voda i dobro mjesto za ljubitelje ribolova te za odmor u šumi visokih slavonskih hrastova.

Dio divljači iz Spačvanske šume

Kustos Antun Levaković u Šumarskome muzeju

Izletište Otočki virovi

EDUKATIVNO-PREVENTIVNA AKCIJA ZA UČENIKE OŠ CVJETNO NASELJE U ZAGREBU

PIŠE: Željka Mirčić
FOTO: Ivan Kartelo

U mjesecu ožujku HŽ Infrastruktura nastavila je provoditi akciju »Vlak je uvijek brži«, i to edukativno-preventivnim programom namijenjenim učenicima nižih razreda osnovnih škola.

Taj put posjetili smo druge i treće razrede zagrebačke Osnovne škole Cvjetno naselje. Izuzev razdoblja kada su na snazi bile strože epidemiološke mjere, suradnja s tom školom kontinuirana je jer se škola nalazi u blizini pruge i Zelenog, tzv. Hendrix-ova mosta.

Osim interaktivne komunikacije s učenicima i upoznavanja s osnovnim željezničkim pojmovima, željezničkim prometnim znakovima, opasnostima koje prijete prilikom nepropisnoga prelaženja preko pruge ili zadržavanja i igre uz prugu težište je bilo na opasnostima koje vrebaju mlade koji se nepomišljeno i nesvjesni opasnosti penju na željeznički Zeleni most.

Tijekom akcije učenici drugih i trećih razreda upoznati su i s opasnostima koje prijete prilikom penjanja na vagon te su upo-

zoreni na to da takva mjesta nisu mjesta za igru. Učenike se, u skladu s uzrastom, upozorava na to da su električni vodovi iznad vagona opasni po život jer imaju jako visok napon zbog čega nastaje po život opasan strujni krug.

Učenici trećih razreda OŠ Cvjetno naselje zbog epidemioloških razloga do sada nisu imali priliku za obilazak Zagreb Glavnog kolodvora. Raduju se skorom obilasku kolodvora i vožnji prigradskim vlakom kada će se i uživo upoznati s pojmovima o kojima smo razgovarali.

Radovi na dionici Mala Subotica – Donji Kraljevec
FOTO: Avenka Butković

Turčin
FOTO: Ante Klečina